

Veelbloemige roos, een ongewenste nieuwkomer in mantelzomen?

Veel waarnemers zullen vertrouwd zijn met de invasieve uitheemse Rimpelroos, ook bekend als Japanse (bottel)roos *Rosa rugosa*. Ze houdt van kalkrijk zand, werd gretig aangeplant in de duinen en verwildert daar gemakkelijk. Het ontstruwelen van rimpelroosmassieven is een typische maatregel voor duinherstel. Ondanks de populariteit van rozentuinen valt het aantal in het wild vastgestelde uitheemse rozensoorten en -variëteiten nog mee. Verloove (2019) vermeldt negen uit de horticultuur afkomstige soorten voor Vlaanderen, waaronder Bergroos *Rosa glauca* en Virginische roos *R. virginiana*, Alpenroos *R. pendulina* en Chinese roos *R. chinensis*.

Een misschien minder bekende rozensoort uit China, Korea en Japan is de Veelbloemige roos *Rosa multiflora*, een liggende tot klimmende struik die drie tot vijf meter hoog wordt. De stengels dragen teruggekromde stekels. De Veelbloemige roos is herkenbaar aan de dichte tuilen, trossen van kleine witte rozenbloemetjes. Ze draagt bloemen in mei en juni die opvallend veel kleiner zijn dan die van inheemse rozensoorten als Hondroos *R. canina* of Bosroos *R. arvensis*. Van eind augustus verschijnen aan de trosjes kleine rozenbotteltjes. In de meeste gevallen zijn deze besjes niet groter dan die van meidoorn *Crataegus* spp. Individuele planten kunnen tot 500.000 zaden per jaar produceren. Omdat de zaadbank van rozen tien tot twintig jaar actief blijft, afhankelijk van de bodemcondities (Szafoni 1991), is volgehouden bestrijding vaak nodig.

De Veelbloemige roos klimt dikwijls met smalle rankachtige groene takken tussen andere struiken en bomen. De soort komt typisch voor aan bosranden. Deze ranken zijn minder dik dan

die van Hondroos, hebben geen stekels en hebben steun nodig van struiken of bomen om hoger op te komen. Heel af en toe komt een enkele stekel op een rank voor, mogelijk door inkruising met wilde soorten zoals Hondroos. Op de onderkant van de bladvoet en middennerf staan wel kleine, scherpe en snijdende haakjes, zoals bij Hondroos, waardoor de plant zich kan vastklampen aan struiken en bomen. De steunblaadjes aan de bladvoet zijn bij inheemse rozen gaafrandig of hooguit kort beklieerd, in een zijdelingse, wat afstaande punt uitlopend. Bij *Rosa multiflora* zijn deze gewimperd aan de randen, zij het soms onregelmatig. Deze combinatie van kenmerken maakt dat Veelbloemige roos in alle seizoenen goed te determineren is. Tijdens het bloeiseizoen kan je de plant ook effectief ruiken en herkennen. De doordringende geur is zeepachtig, niet roosachtig.

Volgens waarnemingen.be is de Veelbloemige roos in het laatste decennium in hoog tempo aan het verwilderen en duikt ze op steeds meer plaatsen op. In verschillende delen van België en Nederland is deze soort inmiddels niet meer zeldzaam te noemen. Ze gedijt op verschillende bodems maar houdt wellicht iets meer van zwaardere, kalkrijke gronden dan van zand. In de Verenigde Staten is de soort invasief, met name in de loofbossen in het noordoosten staat ze bekend als een van de meest problematische exoten. Ze werd er in de 19de eeuw ingevoerd als onderstam voor rozenkweek. Sindsdien werd ze ook vaak toegepast voor erosiebestrijding, als veekering en in middenbermen van snelwegen als lichtbarrière (Jesse et al. 2010, King County 2018). Door haar invasiviteit is de verkoop, handel en distributie ervan ondertussen verboden in bijvoorbeeld de staat Massachusetts (Wenning 2016).

Veelbloemige roos kan kiemen en opgroeien onder een scherm van lichtdoorlatende boom- en struiksoorten en vormt na

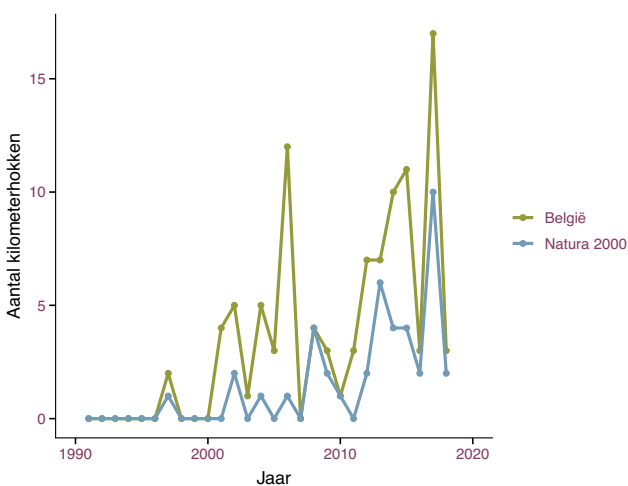
Enkele onderscheidende kenmerken van Veelbloemige roos: links de typische trossen met kleine rozenbotteltjes, rechts de gewimperde bladvoet. (© Steven Keteleer)

Links: typische groei vorm van Veelbloemige roos met op de voorgrond een dichte ondoordringbare laag, in de bovenetage zijn duidelijk de omhoog klimmende takken te zien.
 Rechts: de typische bloeiwijzen. (© Steven Keteleer)

verloop van tijd zware en dikke pakketten met een bladerdek dat gedurende de zomermaanden zeer weinig licht door laat. Ze komt gemiddeld vroeger en weelderiger in blad dan de meeste inheemse struiken en bomen, wat haar ook op die manier een concurrentievoordeel oplevert. Op sommige plaatsen kruipt zij omhoog tussen struiken en in bomen tot wel zeven of acht meter hoog, om daar een soort pergola te vormen, die het licht voor

de onderliggende vegetatie wegneemt. Ze kan ook al liggend een dik pakket van bladeren, ranken en takken vormen die geen ondergroei meer mogelijk maken. Dat laatste doet ze meestal wanneer ze niet onder een scherm van lichtdoorlatende bomen of struiken kiemt en geen kans ziet om te leunen op de structuur van omliggende bomen of struiken. Het duurt echter een aantal jaren voordat de soort domineert, omdat ze altijd begint met een of enkele kleine ranken tussen andere planten of struiken. Maar eens dat gebeurd is, is het meestal te laat om ze in één keer volledig te verwijderen. De bessen van Veelbloemige roos worden gegeten en verspreid door zaadeters als Groenling maar ook door lijsterachtigen, Zwartkop en Tuinfluit. Wellicht maken Bruine rat, Rode eekhoorn, Reeën en klimmende muizen er ook gebruik van. Overal waar ooit planten van Veelbloemige roos werden aangeplant, duiken na verloop van tijd verwilderde exemplaren in de omgeving op. Planten doen het beter naarmate er meer licht is. De soort staat vooral aan bosranden en zomen. De mate waarin ze middenin het bos voorkomt wordt sterk bepaald door gaten in het kroondak (Dlugos et al. 2015). Binnenin een bos heeft ze het ook moeilijker om bloemen en zaden te produceren, maar hier kan ze zich vegetatief vermeerderen. Deze afhankelijkheid van gaten in het kroondak gaat ook op voor de bij ons zeer bekende en sinds lang gevestigde Amerikaanse vogelkers (Vanhellemont et al. 2010).

Trend van Veelbloemige roos in België (groen) en in Natura2000 gebieden (blauw) sinds 1990 op basis van het aantal kilometerhokken waarin de soort werd waargenomen (Data: GBIF). De scherpe terugval na 2017 is te verklaren door de vertraging op datapublicatie.

Jonge ranken laten zich soms nog wel gemakkelijk uittrekken, maar breken ook snel aan de voet af, zodat de wortels meestal in de bodem blijven zitten en opnieuw kunnen uitlopen. Net daarom is Veelbloemige roos, eens ze zich heeft gevestigd, zeer

moeilijk definitief uit te roeien. In de VS wordt ze afgeknippt en wordt de stobbe ingesmeerd met herbicide (King County 2018). Grotere rozenmassieven worden er bestreden met herhaalde maaibeurten, drie tot zes keer per groeiseizoen gedurende twee tot vier jaar. Op plaatsen waar andere struiken en bomen staan, in holle wegen, langs bermen enz. is bestrijding dus selectief en langdurig door ze ieder jaar kort te zetten, ondergronds uit te putten om dan ten slotte het laatste worteldeel na verloop van jaren uit te trekken. Dit is een arbeidsintensief en selectief werk. Vooral het zoeken naar rozenplanten tussen andere bomen en struiken is tijdrovend. In gebieden waar Veelbloemige roos nu al algemeen voorkomt, zou haar verdere uitbreiding uit voorzorg geremd kunnen worden door minstens alle vruchtdragende takken jaarlijks te verwijderen. Zoals met andere potentieel invasieve soorten is beter voorkomen dan genezen hier van toepassing.

Steven Keteleer (keteleer.steven@gmail.com),
Toon Van Daele (INBO),
Filip Verloove & Quentin Groom (Plantentuin Meise),
Tim Adriaens (INBO)

Dit artikel wordt gepubliceerd als onderdeel van het belpo project TriAS Aware: Increasing citizen awareness of the need to report alien species.

REFERENTIES

- Dlugos D.M., Collins H., Bartelme E.M. & Drenovsky R.E. 2015. The non-native plant *Rosa multiflora* expresses shade avoidance traits under low light availability. *American Journal of Botany* 102(8): 1323-1331.
- Ecopedia. www.ecopedia.be/planten/veelbloemige-roos
- Jesse L.C., Nason J.D., Obrycki J.J. & Moloney K.A. 2010. Quantifying the levels of sexual reproduction and clonal spread in the invasive plant *Rosa multiflora*. *Biological Invasions* 12(6): 1847-1854.
- King County. 2018. Multiflora rose identification and control. www.kingcounty.gov/services/environment/animals-and-plants/noxious-weeds/weed-identification/multiflora-rose.aspx
- Szafoni R.E. 1991. Vegetation management guideline: Multiflora Rose *Rosa multiflora*. *Natural Areas Journal* 11(4): 215-216.
- Vanhellemont M., Wauters L., Baeten L., Bijlsma R.J., de Frenne P., Hermy M. et al. 2010. *Prunus serotina* unleashed: Invader dominance after 70 years of forest development. *Biological Invasions* 12: 1113-1124.
- Verloove F.(2019). Manual of the alien plants of Belgium. Botanic Garden Meise, Belgium. At: alienplantsbelgium.be.
- Wenning, B. 2016. Multiflora Rose: An exotic invasive plant fact sheet. www.ecolandscaping.org/07/invasive-plants/multiflora-rose-an-exotic-invasive-plant-fact-sheet/

klean kanteen®

is vanaf nu 100%

**KLIMAAT
NEUTRAAL**

van grondstoffen
tot in de winkel.

Door middel van meten, reduceren en compenseren van CO₂ heeft Klean Kanteen dit noodzakelijke doel behaald. Vanaf de productie tot de levering van haar producten wereldwijd.

